

- Любимова Т. Б. (1990). *Комическое, его виды и жанры*. Москва: Знание 1990.
- Никитина И. П. (2015). *Эстетика. Учебник для бакалавров*. (2-е изд.). Москва: Юрайт.
- Шумейко О. А. (2009). Оцінка лексики як засіб творення комічного в сучасній українській поезії. *Вісник Дніпропетровського університету*, 11, 166-172.

ФУНКЦІОНУВАННЯ КОНЦЕСИВНИХ КЛАУЗ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ: ДІАХРОННИЙ ВИМІР

Тугай О. М.

Київський університет імені Бориса Грінченка

У нашій праці окреслено функціонування концесивних клауз (concessive clauses) або підрядних речень поступки як адвербіальних клауз (adverbial clauses) із семантикою універсальної концесивності (general concession), умовної концесивності (concession of condition) та контрастивної концесивності (concession of contrast) в англійській мові в діахронній перспективі. Визначено функціонально-рольову семантичну парадигму складних речень поступки, що вводяться концесивними, умовними та контрастивними кон'юнктами в давньо-, середньо-, ранньомовоанглійській мовах.

Функціональний підхід до опису мови з урахуванням цілеспрямованості мовних одиниць та явищ сформувався у другій половині ХХ століття. Його базою стали основні теоретичні напрацювання представників вітчизняної та зарубіжної структурної лінгвістики, а саме А. Е. Левицького, О. О. Потєбні, О. О. Селіванової, І. А. Бодуена де Куртене та інших (Долгополова, 2010).

Діахронний аналіз має на меті вияв зв'язку взаємообумовленості елементів еволюційної системи та базується на принципах системності, причиновості та історизму, де останній містить поняття часу та фокусується на тому, що відбувається між синхронними зрізами, на взаємозв'язку елементів системи в синхронії та діахронії (Buniyatova, 2021; Долгополова, 2010).

У традиційній граматиці концесивні клаузи тісно пов'язані із певними типами кондиціоналів (conditionals – умовні речення) та часто вони походять від подібних кондиціоналів. Так, за умовною ознакою розмежовують типи складних речень поступки як "концесивні концесиви – чисті речення поступки" та "концесивні кондиціонали – умовні речення поступки" або речення умовної поступки (König, 1999).

В англістиці адвербіальні клаузи можуть реалізовувати семантичні ролі умови, поступки, контрасту, де загальне поняття можливості або непередбачуваності відносин між ситуаціями в субординативній та матричній клаузах реалізується субординаторами та кон'юнктами трьох логічних відносин умови, поступки та контрасту, де останні доповнюють один одного та вводять додаткові відтінки власної семантики (Quirk et al., 1985).

З урахуванням системно-структурного та функціонально-семантичного підходів, розмежовуємо синтаксичні функції адвербіальних концесивних

клауз із певними семантичними відтінками поступки у реченнях concessivax (реченнях поступки) як (Селіванова, 2008; Quirk et al., 1985; König, 1999):

1. Концесивні універсальні клаузи (general concessive clauses) – реалізують загальне значення поступки за допомогою концесивних кон'юнктивів *peah / al sholde* (*though / even though / although*), *swaþeah / hwæþere / swa hwæþere / natheles / swa / swa swa* (*however / yet / nevertheless / unless / yet unless*).

2. Концесивні кондіціональні клаузи (conditional concessive clauses) – реалізують значення умовної поступки за допомогою умовних кон'юнктивів *gif / peah* (*if / even if*), *gif / hwæþer* (*(no matter) whether*), *swa ... swa* (*whether ... or (not)*), *hwilc / hwæt / hwa / æg-hwa / æg-hwæt* (*whatever / whoever*), *hwilc / swa / hwæðer* (*whichever / whosoever*), *hwænne / hwonne* (*whenever*), *hwær* (*wherever*).

3. Концесивні контрастивні клаузи (concessive clauses of contrast) – реалізують значення контрастивної поступки за допомогою кон'юнктивів контрасту (протиставлення) *hwil[um]* (*whereas / when*), *ponne ... peah* (*as ... as*), *swa swa* (*so as*), *swa* (*so (that)*), *hwil / hwile / ða hwile* (*while / whilst*).

У досліджуваних концесивних реченнях значення поступки є матричним із реалізацією відтінків "універсальної (у.п.), умовної (ум.п.), контрастивної (контр.п.) поступки" у функціонально-семантичній парадигмі як:

(1) у.п.: двн.-англ. *'ac hit bið swaþeah leohtre on bote on ðam lybbendan men, þeah þe he yrsige, and hit eft gehæle, swa swa þis godspell on æftewardan sægð, þæt we magon gegladian þone þe we ær abulgon'*. – *'But it exists nevertheless quick remedy for those hospitable men, although / even if it is your victory, and it again heals, yet / unless this Gospel afterward fails, so that we are able to gladden that one whom we previously offended'* ('Aelfric's Homilies') (Helsinki Corpus).

(2) ум.п.: двн.-англ. *'þu wast – gif hit is swa we soþlice secgan hyrdon – þæt mid Scyldingum sceaðona ic nat hwylc, deogol dædhata, deorcum nihtum eawed þurh egsan unciðne nið, hynðu ond hrafyl'*. – *'So tell us if what we have heard is true about this threat, whatever it is, this danger abroad in the dark nights, this corpse-maker mongering death in the Shieldings' country'* ('Beowulf') (Helsinki Corpus).

(3) контр.п.: двн.-англ. *'Wæs se grimma gæst Grendel haten, mære mearcstapa, se þe moras heold, fen ond fæsten; fifel-cynnes eard won-sæli wer weardode hwile, sipðan (absorb) him scyppend forscriften hæfde in Caines cynne, þone cwealm gewræc ece drihten'*. – *'Grendel was the name of this grim demon haunting the marches, marauding round the heath and the desolate fens; While hero guarded happily native country among banished monsters, the Creator absorbed them to outlaw, condemned to hold in Cain's clan the mortality in high misery'* ('Beowulf') (Helsinki Corpus).

(4) у.п.: ср.-англ. *'For I, that god of Loves servaunts serve, Ne dar to Love, for myn unlyklinesse, Preyen for speed, al sholde I therfor sterve, So fer am I fro his help in derknesse'*. – *'For I to serve Love's servants ever try, Yet dare not seek, for my unlikeliness, The aid of Love, although for love I die, So far am I from prospect of success'* (Chaucer 'Troilus and Cressida', Book I) (Hutchins, 1952).

(5) у.п.: ср.-англ. *'But nathelees, if this may doon gladnesse To any lover, and his cause avayle, Have he my thank, and myn be this travayle!'* – *'But yet if this may make the sorrows less Of any lover, or may his cause avail, The thanks be his and mine this toilsome tale'* (Chaucer 'Troilus and Cressida', Book I) (Hutchins, 1952).

(6) ум.п.: ср.-англ. *'What? not as bisily,' quod Pandarus, 'As though myn owene lyf lay on this nede?'* – *'What,' said Pandar, 'not even if I tried As though it were my own affair and need?'* (Chaucer 'Troilus and Cressida', Book I) (Hutchins, 1952).

(7) ум.п.: ср.-англ. Frere (the friar): *'He was, if (even if – нр.м. асмова) I shal yevcn him his laude, A thief, and eek a Somnour, and a baudc. He hadde eek wenches at his retenue, That, whether that sir Robert or sir Huwe, Or Jakke, or Rauf, or who-so that it were, That lay by hem, they tolde it in his ere.'* – *'He was, if (even if – нр.м. асмова) I'm to give him proper laud, a thief, and more, a summoner, and a bawd. He'd even wenches in his retinue, And whether 'twere Sir Robert, or Sir Hugh, Or Jack, or Ralph, or whosoever 'twere That lay with them, they told it in his ear'* (Chaucer 'The Canterbury tales: The friar's tale', Book I) (Hutchins, 1952).

(8) контр.п.: ср.-англ. *'Lord, that I may a while biwaille and wepe, er I go withoute returnyng to the derke lond, covered with the derknesse of deeth, to the lond of myse and of derknesse, whereas is the shadwe of deeth, whereas ther is noon ordre or ordinaunce but grisly drede that evere shal laste'* (Chaucer 'The Canterbury tales: The parson's tale') (Helsinki Corpus).

(9) у.п.: рн.-н.-англ. *'There is no likelyhood to compound so discordant allegations, unlesse they were together, or that they will agree to whom to referre their differences, and these expostulations in the mean tyme serve to litle pourpose'* (Edmondess 'Letter (to Sir Robert Cecil)') (Helsinki Corpus).

(10) ум.п.: рн.-н.-англ. *But ye House of Lords being informed of these proceedings they immediately order their Black Rodde to fetch out ye sayd prisoners wherever they should find them committed'* (Aungier 'Letter (to Lord Essex)') (Helsinki Corpus).

(11) контр.п.: рн.-н.-англ. *'The new Parliament now being furiously about Impeaching those who were obnoxious: as their custome has ever ben going on violently, without reserve or moderation: whilst wise men were of opinion that the most notorious Offenders being named and excepted, an Act of Amnesty were more seasonable, to paciffie the minds of men, in so generall a discontent of the nation, ...'* (Evelyn 'Diary of John Evelyn') (Helsinki Corpus).

ЛІТЕРАТУРА

- Долгополова, Л. А. (2010). *Становление и развитие инфинитива в немецком языке (VIII-XX ст.)* (Докторская диссертация). Киевский национальный лингвистический университет.
- Селіванова, О. О. (2008). *Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми*. Довкілля-К.
- Buniyatova, I. (2021). Elimination of grammatical redundancy in the history of English: The case of negative constructions. *Studies in linguistics*,

anglophone literature and cultures: Studies in the evolution of the English language, 32, 97-109.

Helsinki Corpus. <https://helsinki Corpus.arts.gla.ac.uk/display.py?fs=100&what=index>
König, E. (1999). Concessive clauses. In K. Brown & J. Miller (Eds.), *Concise encyclopedia of grammatical categories* (pp. 81-84). Elsevier.

Quirk, R., Greenbaum, S., Leech, G., & Svartvik, J. (1985). *A comprehensive grammar of the English language*. Longman.

Troilus and Cressida and the Canterbury tales by Geoffrey Chaucer. With modern English versions of both works. (1952). In R. M. Hutchins (Ed.), *Great books of the western world. Vol. 22*. Encyclopaedia Britannica.

ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ОДИНИЦІ ІЕРОГЛІФІЧНОГО ПОХОДЖЕННЯ КОСА СОНО (고사성어) В КОРЕЙСЬКІЙ МОВІ

Урядова В. Д.

Київський національний лінгвістичний університет

Назва фразеологічних одиниць ієрогліфічного походження "коса соно" (고사성어) походить від "고사", що означає "справи давнини" та містять у собі древню історію через яку можна дізнатися про походження значення або встановити його етимологію. Кожне коса соно (고사성어) – це окрема історія, розповідь, легенда, міф або казка. Більшість коса соно (고사성어) мають китайське походження, взяті з китайський літературних пам'яток та можуть мати у своєму складі від 2 до 12 складів (ієрогліфів).

З семантичної точки зору коса соно (고사성어) є ідіомами, які є семантично неподільними, синтаксично нерозкладними, та їх зміст прямо не впливає з елементів у їхньому складі. Більшість коса соно (고사성어), виникли з різноманітних розповідей, з якими пов'язана унікальна історія, зрозумівши яку, можна дізнатися яким чином виник той чи інший вираз. Наприклад: *요동사* (遼東豕): дослівно "свиня з Йодону". Коли у одного у свинопасів народилося поросля з білою головою, свинопас дуже зрадів цьому та вирішив піднести її королю, а потім дізнався, що там всі свині з білими головами та пішов назад додому. Означає людину з вузьким світоглядом, яка радіє від незначних речей. *견토지쟁* (犬兔之爭): "бійка собаки з зайцем". Собака гнався за зайцем, а заєць бігав навколо однієї гори колами, сподіваючись відірватися, але собака не відставав. У кінці, обидва виснажилися та померли, а селянин, який проходив повз них, їх підбрав. Означає ситуацію, коли третя сторона отримує вигоду від сутичок або сварок двох осіб. Значення схоже з *어부지리*. Розповідь, що стоїть за етимологією цього виразу також схожа у цілому: пташка бекас намагалася схопити моллюска, та її клюв застряг у раковині, потім обох схопив рибалка.

Розглянемо приклад коса соно (고사성어), що складаються з двох ієрогліфів, наприклад *백미* (白眉): "білі брови", означає людину, що відрізняється від інших яскравими рисами, розумом і т. п., або *계륵* (白眉):